
ZÁPIS DO KRONIKY OBCE ALEKŠINCE

ROK 2019

SLOVO NA ÚVOD

Rok 2019 bol posledným „normálnym“ rokom, v ktorom ešte politický, ekonomický, sociálny život fungoval tak, ako sa sformoval za ostatných 30 rokov. Slovenská ekonomika pokračovala v raste, rovnako aj Alekšince boli stále vyhľadávanou lokalitou na bývanie. V závere roka, konkrétne v decembri, však z Číny z mesta Wu-chan začali prichádzať správy o rýchlo sa šíriacom akútnom respiračnom ochorení pomenovanom COVID-19. To ešte našu obec v tomto roku nezasiahlo, avšak v nasledujúcom roku sa malo stať nositeľom mnohých zmien.

DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE

V roku 2018 sa v našej obci narodilo 23 detí a zomrelo 20 občanov. Bolo uzavretých 15 sobášov. Do obce sa prisťahovalo 25 nových občanov a odsťahovalo 35. Celkový počet obyvateľov bol 1699.

VÝZNAMNÉ UDALOSTI A PODUJATIA, KULTÚRNY ŽIVOT

Nový rok 2019 sme privítali tradičným novoročným ohňostrojom v areáli Obecného úradu s občerstvením a príhovorom starostu obce.

Na záver fašiangového obdobia vyplneného plesmi sa 24. februára konal fašiangový sprievod po dedine s programom v kultúrnom dome s názvom *Pochovávanie basy*. Nasledovali tradičné podujatia ako *Stavanie mája* (30. apríla), oslavy Dňa víťazstva

nad fašizmom (8. mája) a oslavy Dňa matiek (12. mája), ktorý sa uskutočnil v kultúrnom dome.

O dva dni neskôr, 14. mája 2019, sa konalo v Nitre pod záštitou Konfederácie politických väzňov Slovenska pri pamätnej tabuli príslušníkov Pomocných technických práporov (PTP) odovzdávanie Pamätných medailí Ministra obrany SR III. stupňa. Tohto odovzdávania sa zúčastnil aj náš spoluobčan Ladislav Kavuliak. PTP boli zriadené komunistickým režimom v rokoch 1950 – 1954 a boli do nich na vojenskú službu povolané politicky nespoľahlivé osoby (kňazi, bohoslovci, rehoľníci, študenti, synovia roľníkov a živnostníkov). Okrem Ladislava Kavuliaka absolvovali službu v PTP aj bratia Jozef a Július Urcikánovi, ktorí sa však už tohto aktu nedožili.

V júni zorganizovala obec Alekšince piaty ročník súťaže vo varení gulášu Alekšinský kotlík 2019, ktorého sa zúčastnilo 21 družstiev a množstvo návštevníkov. Okrem samotnej súťaže nechýbal bohatý sprievodný program a atrakcie pre najmenších.

K zaužívaným júlovým podujatiam patria oslavy sviatku sv. Cyrila a Metoda (8. júla), počas ktorých na ploche pri obecnom úrade vystúpili s kultúrnym programom naši *Veselí seniori* a ďalšie hosťujúce folklórne skupiny.

Dňa 28. augusta sa uskutočnil pietny akt k výročiu vypuknutia Slovenského národného povstania, ktorého sa zúčastnili aj nadšenci z Klubu vojenskej histórie Koliňany. Tí zorganizovali počas roka viacero dní otvorených dverí vo vojenskom kryte *Severka* v lokalite *Hájiček*.

Obecný úrad zorganizoval 22. novembra obľúbený Katarínsky ples v kultúrnom dome. Záverečným podujatím roka 2019 boli Vianočné trhy v kultúrnom dome s bohatým programom a návštevou Mikuláša.

OBECNÁ SAMOSPRÁVA

Obecné zastupiteľstvo sa v roku 2019 zišlo na štyroch riadnych a štyroch mimoriadnych zasadnutiach. Okrem iného zastupiteľstvo schválilo odkúpenie administratívnej budovy so súp. č. 387 patriacej poľnohospodárskemu podniku COMPACTA AGRO a. s., o ktorej ďalšom využití sa rozhodne neskôr. Na zasadnutiach sa

riešili najpálčivejšie otázky zásobovania pitnou vodou, nelegálnej žumpy v časti Lahne, a protipovodňových opatrení.

V auguste 2019 ukončila pracovný pomer na Obecnom úrade Alekšince dlhoročná pracovníčka obecného úradu, pani Valéria Skokanová. Pracovala na pozícii samostatný referent a zastávala funkciu matrikárky.

VOLBY

V roku 2019 mali naši občania možnosť využiť svoje volebné právo dovedna trikrát. Prvý raz išlo o prvé kolo voľby prezidenta Slovenskej republiky. To sa uskutočnilo 16. marca. Z celkového počtu 1 431 voličov v našej obci sa hlasovania zúčastnilo 595 osôb, čo bolo 41,58 %. Z toho bolo 593 platných hlasov. Víťazom prvého kola sa stala Zuzana Čaputová so 181 hlasmi. Nasledoval Maroš Šefčovič (173 hlasov), Štefan Harabin (95), Marián Kotleba (68), Eduard Chmelár (20), Milan Krajniak (20), František Mikloško (19), Béla Bugár (7), Martin Daňo (3), Róbert Mistrík (3), Ivan Zuzula (3), Bohumila Tauchmannová (1).

Keďže ani jeden z kandidátov nezískal nadpolovičnú väčšinu hlasov, tak druhého kola prezidentských volieb na základe celoslovenských výsledkov postúpili Zuzana Čaputová (40,57% hlasov) a Maroš Šefčovič (18,66% hlasov). To sa uskutočnilo 30. marca a z celkového počtu 1 435 voličov v našej obci sa hlasovania zúčastnilo 501 osôb, čo bolo 34,91 %. Platných hlasov bolo 490 hlasov. Zvítazil Maroš Šefčovič s 286 hlasmi. Zuzana Čaputová získala 204 hlasov. Celkovou víťazkou volieb sa však stala Zuzana Čaputová (58,40% hlasov) pred Marošom Šefčovičom (41,59% hlasov) pri celkovej účasti 41,7% voličov.

Ostatnými voľbami boli voľby do Európskeho parlamentu, ktoré sa konali 25. mája. V našej obci sa z celkového počtu 1 437 oprávnených voličov zúčastnilo hlasovania 216 osôb, teda iba 15,03 %. Z toho platných hlasov bolo 210. Najviac, 59 hlasov, získala strana SMER – SD. Za nimi nasledovali Kotleba - Ľudová strana Naše Slovensko (ĽSNS) (38 hlasov), koalícia Progresívne Slovensko a SPOLU - občianska demokracia (28), Sloboda

a solidarita (28), Kresťanskodemokratické hnutie (KDH) (11), Kresťanská únia (10), OBYČAJNÍ ĽUDIA a nezávislé osobnosti (OĽaNO) (7), SME RODINA - Boris Kollár (6), Kresťanská demokracia - Život a prosperita (5), MOST – HÍD (5), Demokratická strana (2), Koalícia Komunistická strana Slovenska, VZDOR - strana práce (2), KOREKTÚRA - Andy Hryc (2), Slovenská národná strana (2), Doma dobre (1), Európska demokratická strana (1), Národná koalícia (1), Slovenská ľudová strana Andreja Hlinku (1), Strana maďarskej komunity – Magyar Közösség Pártja (1). V celoslovenskom sa víťazom volieb sa stala koalícia Progresívne Slovensko a Spolu (20,11%, zvolení poslanci Michal Šimečka, Vladimír Bilčík, Martin Hojsík, Michal Wiezik), za ňou nasledovala strana Smer-SD (15,72%, poslanci Monika Beňová, Miroslav Číž, Robert Hajšel), ĽSNS (12,07%, poslanci Milan Uhrík, Miroslav Radačovský), KDH (9,69%, poslanci: Ivan Štefanec, Miriam Lexmann), SaS (9,62%, poslanci Eugen Jurzyca, Lucia Ďuriš Nicholsonová) a OĽaNO (5,25%, poslanec: Peter Pollák).

VÝSTAVBA A ZMENY V OBCI

V zimných mesiacoch sa uskutočnila kolaudácia kanalizácie a čističky odpadových vôd, pričom sa postupne začalo s pripíjaním domácností na kanalizáciu, ktorá však nie je v celej obci.

V mesiaci marec bola zrealizovaná výmena umelého trávniku na ihrisku s umelou trávou.

V roku 2019 boli dokončené a dané do užívania dva bytové domy vo vlastníctve obce. V obci tak pribudlo 24 nájomných bytov bežného štandardu. Celkovo išlo o investíciu vo výške 1 182 300 € s DPH. Z toho nenávratný príspevok od Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky činil 402 150 €. Štátny fond rozvoja bývania sa podieľal sumou 746 850 € a obec z vlastných zdrojov poskytla 33 300 €. Novými nájomcami sú nielen občania Alekšiniec, ale aj ľudia z iných miest a obcí.

Aj tento rok pokračovala obec v snahe o revitalizáciu verejných priestranstiev. Obnovou prešiel ostrovček pri odbočke z hlavnej cesty na Balkán a pribudol aj priestor

s ohniskom a lavičkami pri potoku Andač, v ktorého okolí bola vysadená zeleň. V rámci programu Zelená dedina 2019 bolo v Alekšinciach vysadených 88 kusov drevín.

Obec Alekšince mala dlhé roky problémy s kvalitnou pitnej vody. Tieto problémy sa nakoniec podarilo finančne náročným spôsobom odstrániť, no v roku 2019 zasa prichádzalo k výpadkom v zásobovaní vodou v dôsledku nadmerných odberov v čase začínajúcich horúčav, keď si občania hromadne napúšťali svoje bazény a polievali záhrady a inak neekonomicky nakladali s vodou. Svoju úlohu zohral aj zlý technický stav vodovodu, ktorý bol odstránený. Prvý výpadok nastal v polovici júna, druhý koncom júla. Pitná voda bola do obce dopravovaná cisternou. Starším ľuďom roznášali pitnú vodu miestni hasiči.

V obci boli nainštalované bezdrôtové prístupové body na internet (hotspoty WiFi4EU), ktoré umožňujú bezplatné využívanie internetu na verejných miestach v našej obci.

V druhej polovici roka 2019 vznikol problém s nevyhovujúcimi priestormi budovy pošty, ktorá patrí spoločnosti Telekom. Hrozilo, že v obci skončí poštový úrad. Po dohode medzi obcou a Slovenskou poštou sa začiatkom decembra pošta presťahovala do priestorov bývalej zasadačky Obecného úradu Alekšince, ktoré boli na tento účel prestavané.

ZDRAVOTNÍCTVO

Problémy so zabezpečením existencie ordinácie všeobecného lekára pokračovali aj v roku 2019. MUDr. Štefan Krištof sa vzhľadom k svojmu veku rozhodol ordinovať iba v sídle spoločnosti Medicentrum Dzurila v Nitre. Keďže spoločnosť nedokázala zabezpečiť príchod iného lekára, tak od 1. februára 2019 bola ukončená činnosť alekšinskej ambulancie. Po dlhom hľadaní, v spolupráci so starostami Rišňoviec a Lukáčoviec, sa podarilo nájsť všeobecnú lekárku pre dospelých MUDr. Andreu Prosnanovú a tak mohla byť 15. apríla 2019 obnovená činnosť v lekárskom obvode Alekšince – Lukáčovce – Rišňovce a aj činnosť alekšinského zdravotného strediska, ktoré

ešte predtým prešlo kompletnou obnovou priestorov a vybavenia, na čom sa podieľala aj obec Lukáčovce. MUDr. Prosnanová striedavo ordinuje v Alekšinciach a Rišňovciach. So zachovaním ordinácie všeobecného lekára sa podarilo zachovať v činnosti aj miestnu lekárňu.

ŠKOLSTVO

V roku 2019 sme si pripomenuli 40. výročie dokončenia súčasnej budovy základnej školy. Od školského roka 2018/2019 sa novou riaditeľkou stala Mgr. Martina Kapitánová.

Žiaci základnej školy v Alekšinciach sa mali, okrem bežného vzdelávania, možnosť zapojiť do celého radu aktivít. V priestoroch základnej školy sa uskutočnila napríklad prednáška nutričnej poradkyne, vystúpenie tanečného páru zo SLUK-u.

Zo športových aktivít sa naši žiaci zúčastnili školských majstrovstiev okresu Nitra v cezpoľnom behu, zapojili sa do Európskeho týždňa športu a ďalších pohybových aktivít.

Okrem tradičných vedomostných súťaží sa uskutočnila aj pexesová olympiáda z anglického jazyka.

Žiaci sa zapojili aj do verejnoprospešných aktivít ako Biela pastelka, Deň narcisov. Žiaci vystupovali s kultúrnym programom ku Dňu matiek, oslavám Októbra-mesiaca úcty k starším.

Počas roka sa uskutočnilo viacero výletov, do Atómovej elektrárne Mochovce, do Osvienčimu či na vianočné trhy. Uskutočnil sa aj tradičný protidrogový deň v areáli MKK Alekšince.

NÁBOŽENSKÝ ŽIVOT

Náboženský život v našej bol oproti minulým rokom bez výraznejších zmien. Pán dekan Blahovec zorganizoval dve farské púte, jednu do Šaštína, a druhú do Českej republiky na pútnické miesto Zlín-Štípa.

SPOLOČENSKÉ A ZÁUJMOVÉ ORGANIZÁCIE

Dobrovoľný hasičský zbor obce Alešince (DHZO)

K najaktívnejším organizáciám v našej obci patrí DHZO Alešince. Ten bol v roku 2019 posilnený o troch nových členov. Členovia DHZO sa spolu s výborom stretávali pravidelne každú prvú stredu v mesiaci a v prípade potreby. K veľkým spoločným stretnutiam možno zaradiť marcovú výročnú schôdzu a oslavy sviatku svätého Floriána (4. mája).

Široké spektrum činností miestneho DHZO by sa dalo zhrnúť do nasledovných okruhov. Tým prvým a základným je výcvik. Na jar tohto roku úspešne absolvovalo trinásť členov zboru Základnú prípravu členov hasičských jednotiek v Rišňovciach. Štyria členovia DHZO absolvovali aj školenie Strojná služba a obsluha generátora. Posledným kurzom, na ktorom sa členovia našej DHZ v roku 2019 zúčastnili, bola Špecializovaná odborná príprava veliteľov obecných hasičských zborov, ktorej sa zúčastnili traja naši členovia. K výcviku patrí aj účasť na taktickom cvičení vo Veľkom Záluží a účasť na hasičských súťažiach.

Vďaka sérii jarných brigád sa podarilo upraviť priestory starej Koniarne, tak aby boli vhodné na garážovanie hasičskej techniky. Týmto krokom sa zmenilo využitie budovy

a obecný úrad preklasifikoval túto budovu na Hasičskú zbrojnicu. Množstvo brigádnických hodín odpracovali členovia DHZO aj pri údržbe techniky.

Členovia DHZO Alešince sa zúčastnili počas roka aj ostrých zásahov. V júli zachvátili plamene dom našej spoluobčianky. Rýchly zásah odvrátil úplné vyhorenie domu, ten sa však stal neobývatelným. Členovia DHZO sa v spolupráci s obecným úradom podieľali na odstraňovaní následkov požiaru.

Silný dážď zasiahol našu obec 27. júla. V jeho dôsledku boli bahnom zaplavené viaceré cesty. Tie čistili naši hasiči za pomoci kolesovej techniky.

Dňa 7. augusta sa obcou prehnala krátka veterná smršť, následkom ktorej boli zneprejazdené cesty a chodníky. Miestni hasiči s pomocou ťažkej techniky odstraňovali jej bezprostredné následky celú noc a dočist'ovacie práce trvali ešte celý týždeň.

Následkom nočnej búrky a prívalového dažďa v noci z nedele na pondelok 9. septembra zastihla našu obec veľký povodeň. Najviac boli postihnuté ulice Tehelná a Rybničná. Na pomoc boli privolaní aj dobrovoľní hasiči z Rišňoviec a profesionálni z Nitry, keďže naša DHZO nevlastnila čerpadlá. Miestni hasiči pomáhali pri stavaní pieskových bariér, odčerpávaní vôd zo zatopených priestorov, odstraňovaní bahna a náprave škôd. Zhodou okolností o sedem dní neskôr po povodni bol našim hasičom odovzdaný protipovodňový vozík, ktorý významne pomôže pri podobných udalostiach v budúcnosti.

DHZO Alešince sa významnou mierou podieľal na príprave kultúrnych podujatí v obci. Pomáhali zabezpečovať Novoročný ohňostroj, oslavy fašiangov, Stavanie Mája, prevoz a inštaláciu vianočného stromčeka pred kultúrnym domom, ako aj celý rad ďalších činností. Miestni hasiči pripravili našim najmenším program ku Dňu detí a zúčastnili sa súťaže Alešinský kotlík, kde pripravili deťom bohatý program.

Miestny kynologický klub Alešince (MKK)

Členovia klubu sa počas roka stretávali na pravidelných nedeľných tréningoch a príležitostných brigádach pri údržbe kynologického areálu. Okrem toho MKK Alešince zorganizoval v apríli skúšky IGP, koncom augusta súťaž o Pohár starostu obce Alešince

a v decembri Mikulášske preteky. Okrem toho sa 21. septembra uskutočnilo premiérové podujatie „Zlatý psík 2019“ Išlo o výstavu psov bez preukazu pôvodu rôznych rás a veku. Zúčastnilo sa jej viac ako 100 psov a veľké množstvo návštevníkov z celého Slovenska.

Pol'ovnícke združenie Alešince (PZ)

Alešinskí pol'ovníci vykonávali počas roka celý rad činností, ktoré si vyžadovali množstvo vynaloženého času. V januári a februári sa zaoberali prikrmovaním zvery a tlmením škodnej, ktoré sa uskutočňovalo počas celého roka. Vo februári zorganizovali tradičný pol'ovnícky ples a výročnú členskú schôdzu. V marci sa uskutočnilo jarné sčítanie zvery, práce na dopĺňovaní a zakladaní sol'níkov, obnove a údržbe napájačiek. V apríli sa uskutočnila dezinfekcia krmelcov a okolia, oprava posedov a lavičiek. Mesiace máj, jún a júl sa niesli v znamení odstrelov srncov. V auguste sa pristúpilo k čiastočnému prikrmovaniu zajačej zvery kvôli preklenutiu tzv. „po žatevného šoku“. V septembri sa uskutočnili 11. ročník Dní svätého Huberta. V septembri a októbri sa vykonával odstrel kačíc a srnčej zvery. Mesiace november a december patrili spoločným pol'ovačkám. S príchodom zimy sa taktiež zintenzívnilo prikrmovanie a starostlivosť o zver.

Počas roka sa alešinskí pol'ovníci stretávali na členských schôdzach a na viacerých brigádach. Niektorí členovia reprezentovali miestny PZ na streleckých súťažiach a skúškach pol'ovníckych psov.

Slovenský zväz chovateľov Alešince & Klub záhradkárov v Alešinciach

Ako každý rok, aj v roku 2019 alešinskí záhradkári a chovatelia zorganizovali 21. a 22. septembra tradičnú výstavu *Farmárska revue*, ktorá bola príležitosťou nielen odprezentovať plody svojej práce, ale aj príležitosťou na výmenu skúseností. Ovocie a zeleninu prišlo vystaviť 13 vystavovateľov. Chovatelia vystavili 16 kusov holubov, 46 kusov hydiny a 40 kusov králikov. Na výstave nechýbali prednášky odborníkov, kultúrny program detí z materskej školy, posvätenie úrody dekanom Petrom Blahovcom a vyhlásenie výsledkov súťažných kategórií. Výstavu navštívil aj štáb televíznej relácie *Farmárska revue*.

Územný spolok Slovenského Červeného kríža (ÚS SČK)

ÚS SČK Alekšince sa v roku 2019 spolupodieľal na organizácii dvoch hromadných odberov krvi, ktoré sa v miestnom kultúrnom dome uskutočnili v marci a v septembri. Ďalej spolok zorganizoval 11. apríla verejnoprospešnú finančnú zbierku „Deň narcisov “ určenú na boj proti rakovine, ako aj dve burzy detského oblečenia.

Základná organizácia Jednoty dôchodcov Slovenska (ZO JDS)

Ťažisko činnosti ZO JDS Alekšince v roku 2019 spočívalo v organizácii jednodňových výletov do Vysokých Tatier, na termálne kúpalisko Veľký Meder, do Viedne, do Bytče a Žiliny. Okrem toho sa 23. februára uskutočnila výročná členská schôdza s bohatým kultúrnym fašiangovým programom za účasti našej speváckej skupiny Veselí seniori a Heligonkárov z Nitry-Klokočiny. Členovia Jednoty sa stretli aj pri podujatí Október – Mesiac úcty k starším konanej 13. októbra v kultúrnom dome, kde s kultúrnym programom vystúpili žiaci základnej a materskej školy.

TELOVÝCHOVA A ŠPORT

Miestny futbalový klub Alekšince (MFK)

Rok 2019 začal pre MFK Dynamax Alekšince veľkým úspechom. Alekšinskí dorastenci po prvýkrát zvíťazili na najväčšom slovenskom dorasteneckom halovom turnaji v Mestskej športovej hale v Nitre, ktorého sa zúčastnilo 16 družstiev. Alekšinčania získali aj individuálne ocenenia. Najlepším brankárom sa stal Lukáš Bako a vo výbere najlepších hráčov boli Matúš Bíro, Adam Báleš, Dominik Civaň. Toto víťazstvo potvrdilo dlhoročnú koncepcnú prácu trénera Jozefa Bratha, vďaka ktorej sú Alekšince

vyhľadávaným cieľom nadaných mladých futbalistov z celého regiónu, ktorí sú doplnení miestnymi odchovancami.

V Alešinciach sa už niekoľko rokov prejavuje nedostatok vlastných mladých hráčov, čo je dôsledkom demografického poklesu, horšej fyzickej kondície mladej generácie a uprednostňovania iných záujmov v súvislosti s modernými technológiami. Po dvoch súťažných ročníkoch v kategórii žiakov do 13 rokov sa vedenie MFK Alešince rozhodlo pokračovať v sezóne 2019/2020 s výchovou malých futbalistov v kategórii do 9 rokov. Ich trénovaním bol poverený Martin Mada, ktorému pomáhal aktívny hráč A-čka Róbert Glenda. Počas náboru sa prihlásilo 25 detí, ktoré si postupne osvojovali základné športové návyky. Súťaž, ktorej sa zúčastnili, bola realizovaná formou viacerých päťčlenných turnajov, kde naši najmladší zástupcovia získali aj pekné umiestnenia, hoci na tie nebol kladený dôraz.

Dňa 16. februára zorganizovalo vedenie MFK druhý ročník reprezentačného plesu pre miestnych futbalistov a podporovateľov. Počas večera boli v jednotlivých kategóriách ocenení najlepší hráči.

Futbalisti A-mužstva zopakovali vynikajúci úspech z vlaňajška a stali sa celkovými víťazmi V. ligy Stred Západoslovenského futbalového zväzu. V konkurencii ďalších 15 mužstiev vyhrali pod vedením trénera Jána Štajera 23 zápasov, štyri remizovali a tri prehrali so skóre 80:25. Získali dovedna 73 bodov.

Podobne, ako minulý rok, nevyužilo alešinské A-mužstvo možnosť postupu do IV. ligy kvôli finančnej náročnosti a dlhému cestovaniu za súpermi. Naše družstvo sa tak opäť prihlásilo do V. ligy Stred. Futbalová jeseň sezóny 2019/2020 sa niesla v znamení kolísavých výkonov. Z 15 zápasov sa podarilo vyhrať osem, tri skončili remízou a štyri prehrou. Celkový zisk 30 bodov so skóre 33:23 stačil na 5. miesto.

Dorastenci do 19 rokov po zisku halového prvenstva pokračovali na jar v kvalitných výkonoch. V tvrdej konkurencii ďalších 13 družstiev v V. lige Stred obsadili konečné druhé miesto s jednobodovou stratou na víťazný FC ViOn Zlaté Moravce-Vráble B U19, ktorý je mládežníckym družstvom prvoligového futbalového klubu. Naši dorastenci vyhrali 19 zápasov, štyri remizovali a tri prehrali so skóre 97:45. Jesenná časť sa niesla, podobne ako u mužov, v znamení kolísavých výkonov, avšak naši dorastenci sa napriek tomu držali v hornej časti tabuľky.

Pre registrovaných i neregistrovaných futbalistov sa 20. júla konal tradičný letný futbalový turnaj. Uskutočnil sa v priestoroch tréningového ihriska MFK.

POČASIE A ÚRODA

Rok 2019 meteorológovia charakterizujú ako jeden z najteplejších v histórii meraní, na čom sa podpísal mierny priebeh zimy a veľmi teplé jarné a letné mesiace. Takisto teplotné nadpriemerné bolo i babie leto. Ako už bolo spomenuté, našu obec v lete zasiahla veterná smršť, a dve búrky s privalovými dažďami, ktoré spôsobili povodne veľkého rozsahu. Tie v zasiahnutých oblastiach úplne zničili úrodu našich spoluobčanov.

ČRIEPKY Z HISTÓRIE

Jednota československého Orla v Alekšinciach

V rokoch 1931-1950 bol farárom farnosti Lukáčovce Mons. Ján Klčo (*1894, Krakovany; †1959, Závod), ktorý svojou činnou prácou zanechal hlbokú stopu aj v dejinách Alekšinciev. V jeho písomnej pozostalosti, ktorá je uložená na farskom úrade v rodných Krakovanoch, bola v roku 2019 nájdená Zápisnica spolku Československého Orla v Alekšinciach. Mons. Klčo túto zápisnicu starostlivo schovával, keďže začiatkom 50. rokov 20. storočia rozpútal vládnu komunistický režim protikatolíckej represie. Aj samotného farára Klča prišla v apríli 1950 odvieť Štátna bezpečnosť, no jeho farníci z Lukáčoviec a Alekšinciev prišli svojho farára brániť s vidlami. Vtedy si ho ubránili, no neskôr bol aj tak zatknutý a dlhšiu dobu internovaný. Osoby, uvedené v tejto zápisnici, mohli mať za svoju angažovanosť v cirkevnom spolku tiež potenciálne problémy so štátnou mocou. Zápisnica sa však do nepovolanej rúk nedostala. Po jej znovuobjavení bola zaslaná na faru do Lukáčoviec, kde je v súčasnosti uložená.

Jednota československého Orla v Alekšinciach bola založená z dôvodov, ktoré samotný farár Ján Klčo v Zápisnici spomína týmito slovami: „*V dnešných vážnych časoch, keď sa natoľko rozšírila nevera a náboženská ľahostajnosť a ich následky, spustlosť nemravná a aj bieda hmotná ohrožujú ľudstvo, musíme zvýšenou mierou pracovať na spáse*

svojej a svojich blížnych a na blahobyte svojho národa. Preto v zmysle želania a nariadenia sv. Otca, aby totiž v každej farnosti bola zavedená katolícka akcia, organizovaná to činnosť všetkých katolíkov na spáse nesmrteľných duší, vykonáva sa táto činnosť i v našej fare už od rokov a to v spolkoch starých i novozaložených (charitas). Chceme byť na stráži, pomáhať, dobýjať všade. Avšak pridobre sme si vedomí pravdivosti príslovia: čia mládež, toho budúcnosť. To vedia i nepriatelia. Preto chcú strhnúť za sebou mládež, zlákať ju do svojich spolkov, zorganizovať a šíriť svoje protináboženské idey. Tak je tomu i v našej farnosti. V obidvoch obciach založili „Sdruženie roľníckej mládeže“, ktorého výchova sa nesrovnáva s katolíckymi nábožensko-mravnými zásadami.

Farská rada Katolíckej akcie, aby mohla čeliť vplyvu tohto spolku, rozhodla sa na svojej schôdzi 1. januára 1935 založiť v Lukáčovciach v rámci Katolíckej akcie katolícky nepolitický spolok pre mládež i odrástlych a to „Orla“. Tejto príležitosti chopila sa alekšinská mládež a traja mládenci: Cintula Július, Holec Ján a Vojtech Halmeš a vybrali sa k vdp. farárovi Jánovi Klčovi, či by aj oni v Alekšinciach nemohli mať „Orla“? Vdp. farár ich žiadosti vyhovel a prisľúbil aj v Alekšinciach založiť „Orla“. Za týždeň potom prihlásilo sa asi 80 uchádzačov do „Orla“. Oduševnenie a nálada za „Orla“ bola ohnivá a radosť a nádeje ešte väčšie. No a budúcnosť ukázala, že v Alekšinciach nesklamali.

Z minulosti musím spomenúť, že „Orol“ v našej obci už bol a to v r. 1924. Viedol ho správca Deutelbaumovej pálenice p. Szigetváry ako starosta a pán Rudolf Babušík ako jednatel'. Hrávali aj divadlá za pomoci hlohovskej jednoty a tiež cvičili v prírode i na dvore. A „Orol“ by sa azda ujal, keby bol riadne zorganizovaný a úradmi schválený. O to sa však činnovníci nepostarali a preto Okresný úrad pokutoval p. Szigetváryho pre nedovolenú spolkovú činnosť na 30 korún. Po jeho odchode z Alekšinie sa celá orolská akcia rozpadla a utíchla.“

Zakladajúce valné zhromaždenie Jednoty československého Orla v Alekšinciach sa uskutočnilo 27. januára 1935 v priestoroch miestnej ľudovej školy. Zúčastnilo sa ho približne 300 občanov z Alekšinie a Andača, farár Ján Klčo, bývalý krajský náčelník Orla Ján Válek a bohoslovec Jozef Magala. Účastníci zhromaždenia sa jednohlasne vyslovili za založenie Jednoty a prijatie stanov. Takisto boli zvolení dočasní činnovníci Orla. Starostom sa stal Dominik Urcikán, podstarostom Július Cintula, vzdelávateľmi Ján Klčo a Rudolf Babušík, jednatel'om Jozef Bača, matrikárom Imrich Bača, pokladníkom Jozef Gajdoš, hospodármi Jozef Podhradský a Vojtech Halmeš, náčelníkom Ján Čačaný a náčelníčkou Elena Halmešová. Za seniorov boli zvolení Ferdiš Halmeš, Ján Pagáč, Ján Lukáčik a Štefan

Huba. Funkcionári sa potom dohodli na prenájme miestnosti na spolkové účely u K. Schlüsslera.

Stanovy Jednoty boli schválené štátnymi úradmi vo februári a do konca marca 1935 sa prihlásilo 183 členov. Farár Klčo často navštevoval stretnutia členov Orla a povzbudzoval ich v práci, svornosti, obetavosti, k horlivému plneniu povinností a katolíckemu presvedčeniu. Pozdrav členov Jednoty bol: „Zdar Boh! Zdar!“ Členovia Orla založili ochotnícke divadlo. Náčelníčka Elena Halmešová s učiteľkou E. Kováčikovou nacvičili s alekšinskými ochotníkmi hry *Lurdská pasáčka*, *Zmarené námluvy*, *Vzorný národovec*, *Ženské slzy*, *Americký holič*, *Jakub a Tekla*, *Strašidlo*. V máji 1935 niektorí funkcionári z dôvodu pracovného vyťaženia odstúpili. Namiesto jednatel'a Jozefa Baču bol zvolený Vít Gajdoš, namiesto náčelníka Jána Čačaného Štefan Škodák. Za členov rady boli vymenovaní Jonáš Halmeš, Pavel Halmeš, Štefan Abel, Ferdinand Halmeš, František Zajko, Štefan Lukáčik, Lukáč Mészáros, Štefan Jurík, Jozef Šuba, Eliáš Gudába, Robert Hladký, Štefan Huba, Gabriel Hanák. Za čestného starostu bol zvolený Jonáš Halmeš.

Činnosť Orla bola trňom v oku predstaviteľom iných politických názorových prúdov, čo sa prejavovalo ohováraním a ďalšími nepríjemnosťami. Činnosť Orla napriek tomu vydarene pokračovala ďalej. Pôvodná spolková miestnosť už nestačila a tak 25. augusta 1935 Koloman Butyka prepožičal časť svojho bytu na spolkové účely. V ten istý deň bol kvôli úspechu ochotníckeho divadla založený samostatný divadelný odbor, ktorého členmi boli Dominik Urcikán, Ján Klčo, Rudolf Babušík, Elena Halmešová, Július Cintula a Vojtech Halmeš.

Spolková činnosť sa rozvíjala najmä počas neskorých jesenných, zimných a skorých jarných mesiacov, keď bolo na gazdovstvách pomenej práce a dlhé zimné večery poskytovali priestor na takúto realizáciu.

V septembri 1935 sa svojej funkcie matrikára vzdal Jozef Bača, ktorý bol nahradený Jánom Lukáčikom. Hospodára Jozefa Podhradského nahradil Anton Candrák. V decembri 1935 bol zriadený aj zábavný výbor, ktorý mal pripravovať spoločenské posedenia a tanečné zábavy pre mládež. Jeho členmi boli Jozef Krátky, Vojtech Halmeš, Ján Holec, Vít Gajdoš, František Cícer a Július Cintula.

V roku 1936 mala Jednota vlastnú hudobnú skupinu, ktorá hrávala na zábavách a stretnutiach členov Orla. V spomenutom roku sa vytvoril aj „Smierči súd“, ktorý mal rozhodovať a urovnávať spory medzi členmi Jednoty. Postupne vznikol aj tlačový odbor, ktorého vedúcim bol v roku 1938 Jozef Gajdoš. Jeho úlohou bolo rozširovanie katolíckej

tlače. Okrem toho vznikol aj eucharistický odbor, ktorého vedúcim bol v roku 1938 Jozef Košťál. Mal podnecovať členov k pravidelnému prijímaniu sviatostí. V tom istom roku bol zriadený misijný odbor, na čelo ktorého bol biskupom menovaný Rudolf Babušík.

Personálne zloženie činníckych funkcií Jednoty sa neustále menilo. V rokoch 1936-1937 bol starostom Jednoty Jonáš Halmeš, v roku 1938 Ferdinand Halmeš. Začiatkom roku 1938 boli do rady Jednoty zvolení: vzdelávatelia Ján Klčo, Anton Slugoň, Rudolf Babušík, jednatel' Vít Gajdoš, pokladník Alfonz Halmeš, matrikár Jozef Košťál, hospodári Štefan Huba a František Skokan, revízori Štefan Hajka a Aladár Halmeš, náčelník Anton Gajdoš, náčelníčka Elena Halmešová.

Posledná zápisnica Jednoty vznikla na zasadnutí spolku 18. decembra 1938. V tom čase sa prudko zmenila politická situácia v Československej republike. Následkom Mníchovskej konferencie a Viedenskej arbitráže bola republika územne okyptená. Slovensko získalo autonómiu a vo vyhrotených politických pomeroch sa väčšina slovenských politických strán zjednotila s Hlinkovou slovenskou ľudovou stranou, ktorá tak získala prívlastok Strana národnej jednoty. Podobne sa jedinou povolenou organizáciou stala Hlinkova garda a Hlinkova mládež. V zmysle vládneho nariadenia bol 16. decembra 1938 Orol rozpustený a jeho majetok pripadol Hlinkovej garde. Väčšina členstva prešla do novej organizácie, kde pokračovali v kultúrno-osvetovej činnosti, divadelných predstaveniach a tanečných zábavách. Situácia sa zmenila v roku 1942, keď sa Hlinkova garda začala podieľať na protižidovských opatreniach a postupne sa diskreditovala spoluprácou s nacistickým Nemeckom.

V Alešinciach 9. februára 2021.

Mgr. Tomáš Hrubý, PhD.

obecný kronikár